

Országgyűlési bizottság tanácskozása az AKF-ről

Milyen tapasztalatokat hoztak az Állami Kereskedelmi Főfelügyelőség elmúlt évi vizsgálata, s milyen feladatok állnak az illetékesek előtt a fogyasztók érdekeinek védelmében? — erről tanácskozott hétfőn az országgyűlési kereskedelmi bizottsága dr. Varga Jenő elnökletével a Parlament Gobelín-termében.

Dr. Acs Lajos, az Állami Kereskedelmi Főfelügyelőség vezetője adott részletes tájékoztatást a képviselőknek az AKF tevékenységéről. Tavaly összesen csaknem 16 ezer üzletben, kereskedelmi és vendéglátóipari egységben fordultak meg a főfelügyelőség ellenőrei, s a kereskedelem legkülönbözőbb ágaiban kísérték figyelemmel a bolti dolgozók munkáját, a méretet, a számlát, az árakat, a minőséget, a kiszolgálás udvariasságát, a higiéniai előírások betartását. Az élelmiszerkereskedelemben a vizsgálatok 19 százalékát, a vendéglátóiparban 40, a ruházati kereskedelemben 11, a vegyes iparikk-kereskedelemben 13 százalékát követte felelősségrevonás.

Második napirendi pontként a bizottság megtárgyalta és elfogadta az évi munkaprogramját.

Az újszegediek munkája

Népfrontválasztás és lokálpatriotizmus

A Hazafias Népfront újszegedi bizottságának újjá-választó ülését a November 7. Művelődési Otthonban tegnap tartották Boruzs Mihályné, a védőnőképző igazgatójának elnökletével. A gyűlésen részt vett Ozvald Imre, az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságának tagja, a pártbizottság osztályvezetője és dr. Kedvessy György egyetemi tanár, a gyógyszerésztudományi kar dékánja, a városi népfrentbizottság elnöke is. Először Kiss Jenő, az újszegedi népfrentbizottság titkára számolt be az eddig végzett munkáról és a választások utáni feladatokról, majd dr. Csikós Ferenc, a városi tanács vb-titkára néhány fontos várospolitikai kérdéstről adott tájékoztatást. A két beszélgetés után következett a gyűlés résztvevői 46 tagot az újszegedi, nyolcat a városi népfrentbizottságba választottak, öt küldöttet pedig a megyei választó gyűlésre delegáltak. Az újszegedi népfrentbizottság alakuló ülése Hörömpő Józsefet elnöknek, Száraz Ferencet és Nagy Károlyt elnökhelyettesnek, Kiss Jenőt titkárnak megválasztotta.

Ha létezik kerületi lokálpatriotizmus, Újszegeden minden bizonnyal van ilyen: akik a Tisza túlsó oldalán laknak, nagyon szeretik szűkebb hazájukat, a strandokat, a ligetet, a gyümölcsös-kerteket, s büszkék a város első lakótelepére, az Odessza-városra, az új iskolákra, s még sok-sok mindenre. Olyannyira szeretik ezt a vidéket, hogy bár Újszeged az I. kerületnek csupán egy része, öt évvel ezelőtt mégis „kerületi jogú” népfrentbizottságot harcoltak ki önmaguknak.

A kiharcolást munkával érték el: az itt tevékenykedő népfrent-aktivisták fáradhatatlanok a politikai és társadalmi tevékenységekben. Ha kell, agítálnak szervezetek, gyűléseket rendeznek, ha meg arra van szükség, megfogják az ásó nyelét is. Így azután rendezvényeiken, éppen mint a társadalmi munkákban, sok újszegedi lakos vesz szívesen részt. Most, a gyűlések is, mikor elhangzott, hogy a kerületi tanács mintegy 1,4 millió forintot fordít az idén újszegedi járdaépítésre, nyomban hozzá-

tették, hogy az ő segítségükkel elérheti akár a 2 millió forint értékét is az építkezéscsinosítás.

Pedig Újszeged még csak az elején tart a fejlődésnek. Az első többemeletes lakóházak alig 10–12 éve épültek, s most, a harmadik ötéves tervben felsorolni is nehéz, mennyi — még országosan is jelentős — középület kerül ide. Például az MTA biológiai tudományok intézete 240 millióból, azután a már épülő fedett uszoda, a 12 tantermes új iskola, a tervezett nagy mozi és 9 emeletes tornyóház hozzá, a pártiskola, az új víztorony, a kollégium, a bányászlakások, a bölcsőde, az orvosi szakrendelő, a turistaszálló és a többi.

Micsoda különbségek: manapság még sok a földes utca, járhatatlan járda, a híd is sokszor okoz bosszúságot, de nem volt a választógyűlésen, nincs is talán egész Újszegeden ember, aki ne látná, tudná: érdemes a Tisza túlsó partján élni és dolgozni, együtt munkálkodni az egész társadalommal a gazdagabb, szebb jövőn.

Téglák és forintok

Elmondok egy példát a tégláról és a forintokról. A nagyvállalat vezetői éppen úgy tudták, mint minden más vállalat vezetői, hogy nálunk nem kunszt építkezni, új beruházást megvalósítani. Márcsak azért sem nehéz, hiszen ingyen lehetett pénzhez jutni, pénzen pedig lehetett téglákat is vásárolni, meg gépeket, irodabútorokat és mindent, amire valamilyen létesítménynél szükség lehet.

Az említett vállalat is elhatározta, hogy régi irodaházát kicsereéli reprezentatívabb, tágasabb épületre. Ehhez egyetlen dolgra volt szükség: nagy hangra és állhatatosságra. Hosszú évekig nem csordult meg a közös kassza csapja. Két évvel ezelőtt azonban eredményre vezetett a hangozdoszás és az állhatatosság. Aláírták az engedélyezési okmányt, hatvanmilliót csurranított a csap. Ebből igazán szép irodaházat lehetett volna építeni. De közben megfeneklett az egész beruházási program.

Nem vonták vissza az engedélyt, dehogyan. Csak éppen új szelek kezdtek fújdogálni gazdasági életünkben: a gazdasági mechanizmus reformja megváltoztatta a pénzügyi formáját is. Van pénz manapság is, sőt az ideai ipari beruházások összegze meghaladja a 25 milliárdot, de nem adják ingyen. Csak kölcsön, megfelelő kaucióval terhelve. Ha viszont így adják, akkor már érdemes egy kicsit elgondolkozni, mielőtt kérnék.

Az irodaház igénylői is elgondolkodtak, számolták: a kamat, az állásalköz értékek nagysága és egyebek minden esztendőben komoly kiadást jelentenek. Sőt olyannyira, hogy veszélybe kerülne a vállalat eredményes, nyereséges gazdálkodása. A számolgatás oda vezetett, hogy lemondták a hatvanmillió forintos igényt és újból bizonygatniuk kellett, hogy meglevő irodaházukra éppen tizenkétmillió is elegendő lesz. Felújítják, ráhúznak egy emeletet és akár húsz esztendőig is megteszi.

Ezzel a nem kitalált példával eljutottam a beruházások új rendjéhez és a józan megfontoláshoz. Az új gazdasági mechanizmusban egyetlen cél determinálható a beruházások frontján: a szükségesség realitása és a gazdaságosság. Ezek hiányában nem szabad beruházáshoz hozzáfogni. A pénzt, különösen a közös vagyont, a mindenki pénzét kétszeresen gondosan kell elhelyezni.

Az ideai lehetőségek egyébként is korlátozottak. Az említett 25–27 milliárdból az egyedi nagy beruházások folytatására és több új létesítmény megkezdésére kell összpontosítani. Nem lehet akármi kiadni ezeket a forintokat. Elsőséget nyilván azok az igények élveznek, amelyek olyan beruházásokat, vagy rekonstrukciókat valósítanak meg, melyek elősegítik, hogy emelkedjen a műszaki színvonal, s ezen keresztül az iparág vagy iparvállalat termelési színvonala. Ezek után kérdés lehet, miképpen kapnak beruházásaikra pénzügyeseket a vállalatok, s hogyan rangsorolnak az igények között.

A rendelkezésre álló — ez esetben az ipari beruházásokra szánt — összeg egy része fölött a kormány diszponál, mert vannak olyan sajátos beruházási területek, amelyek csak így oldhatók meg, például az energiabázis biztosítása. A többi pénzügyes felett olyan megfontolások alapján döntenek, hogy a gazdaságossági és a fizetési mérlegjavító hatás a perdöntő. Ha ilyen beruházási igény van, akkor az állam ezt előnyben részesíti. Ezután következik a belföldi jövedelmezőség.

Egy valami azonban mégis befolyásol: méghozzá a szűkös kapacitás ténye, amely egy-két esztendőig nem oldódhat fel, s a beruházási piacon még egyelőre nem alakul ki a kereslet és kínálat ideális aránya. Ilyen helyzetben kik jutnak majd hozzá a pénzhez? Feltétlenül azok, akik a legelőnyösebb ajánlattal lépnek az igénylők sorába. Akik a legtöbbet képesek fizetni a beruházási igényért. S aki többet fizet annak a valószínű megéri, mert gyorsan visszatérül a befektetése.

Persze ez a verseny a beruházási lehetőségekért nem fejlődhet a „gyengék” eltaposásához, mert az állam minden esetben preferenciát alkalmazhat. Az nyilvánvaló, hogy az esélyek változóak, nem egyformák iparáganként, de még vállalatanként sem. A preferencia indokolt például a vidéki ipartelepítéseknel, vagyis előnyben részesülhet az a beruházás, amely párhuzamos kormányunk ipartelepítési szándékaival. Egy ilyen igény megelőzheti a valamivel előnyösebb fővárosi beruházást is. Hasonlóan előnyben részesülhet egy iparág szintentartása. Az azonban igaz, hogy minden területen nem érvényesülhet preferencia sem, hiszen ha úgy lenne, akkor már nem is lenne preferencia.

Most „támadás előtti csend” uralkodik még a hitel-elbírálásoknál, de az igények bejelentésénél is. Új kezdeményezésekre csak akkor kerülhet sor, ha rendeződnek a már folyamatban levő beruházási viszonyok. Meg lehet, hogy egy sor igényt nem is tudnak kielégíteni, s talán a most követett bevezetett elvek itt-ott finomításra szorulnak, de gondolom, nem kőbe vették a mi gazdasági rendelkezéseinket. Egy dolog természetesen állandó követelmény: minden forintot és téglát alapos megfontolások után szabad csak kölcsönkérni.

GAZDAGH ISTVAN

Vezetők bizalom nélkül

Apró termetű, középkorú parasztember toppantott be a szerkesztőségbe: elmondta, hogy a domaszéki Béke Tsz-csoport tagja, s gazdátársai azzal bízták meg, hogy a föld alól is teremtsen elő egy újságíró, hívja meg a nevükben zárszámadó közgyűlésükre, mert most már igen nagy a keserűségük. S nem is tágitott addig, amíg nem kapott megbízható ígéretet.

Szabálytalanságok

...Kispéter Imre, a csoport elnöke hosszas késés után sem kezdte meg beszámolóját, jöjjönhet a tagság együtt volt. Végül Ördög Győző főagronómus olvasta fel. Az elnöki beszámoló — mint minden közgyűlésen szokás — ismertette a vagyoni helyzetet, hány traktor van, mennyi a közös terület. S végeredményben kijött, hogy az összes közös vagyon értéke két és fél millió forint... Hátul morajlás hallatszott: a mórakalmi szomszédoké hét és fél millió, a zánkányszékieké még annál is több. Ez meg csak ennyi? A beszámoló — bár leheletfinoman — bírálta a gazdákat: a közös munka mindenkiére kötelező, de amikor hívják az embereket, nem jönnek, alkalmazottakat kellett fogadni a közös gyümölcsösbe és a szőlőbe. Emiatt késtünk el a tavalyi munkákkal. Ezért gyengék az ültetvényeink. Valaki félhangosan — később hangosan is — megjegyezte: legeltetni kéne azokat az ültetvényeket. Másvalaki kontrázott: annyit ér az egész, mint egy szербus. Csendben meghallgatták később a fegyelmi bizottság beszámolóját, s mint kifűnt, a fegyelmi bizottság elnöke is azonos a csoport elnökével, a bizottságot a vezetőség választotta, pedig más helyen a közgyűlés szokta.

Ötvényi Miklós, az ellenőrző bizottság elnöke elmondta, hogy számos gaz-

dánál felmérték a szőlőt és a gyümölcsösöt. Sokkal többet találtak, mint amennyit bevallott az illető. Ezek a tagtársak megrövidítik a közöst. Bírálataival egyetértettek. Igaz is: a közös alapokat mindenkinek képessége, vagyoni helyzete szerint kell gyarapítani.

Szomorú kötelesség

A vitában Szűcs János, egy fehér hajú parasztember kért szót elsőnek. Hangjában megfontolt tisztelet érződött:

— Szomorú kötelességnek teszek eleget, amikor a tagság nevében is bizalmatlanságot kell bejelentem vezetőségünk iránt. Kérjük, hogy a vezetőség mondjon le. Nem vádolt, csak tényeket sorolt. Igen súlyosakat. Az elnök szemébe mondta, hogy a kovácsmesternél úgy akarta összehívni a csoport számláját, hogy a pénzből neki is jusson. „Miért vagyon értéke két és fél millió forint?” — kérdezte Kispéter Imrétől. Egy másik gazda az ellenőrző bizottságtól kérdezte meg: szétfogyott egy traktor hűtője, használhatatlan lett a gép, ki fizette meg a kárt?

Megyeri Ferenc a szőlő- és gyümölcsültetvények állapotáról beszélt. A kiadást már milliókkal mérjük — mondta —, de hasznunk még mindig nincs egy forint sem. Tóth Lajos szóba hozta, hogy a telepítéshez a sima vészszó nagy részét éppen Ördög Győző főagronómustól vásárolták és az közönséges kemencébe való venyige volt. Elvesztett az idő, elvesztett a pénz, s az ültetvény szerinte még most is olyan állapotban van, hogy legjobban lenne előlről kezdeni az egész munkát. (A teremben helyeslés morajlott végig.) Azután egy másik traktorról beszélt, melyet használtan vásárolt a vezetőség, de már sokkalta többre van, mintha új lett volna. Még egy súlyos vád: a kunhalmi állo-

másról trágyát szállítottak a közös számára és ebből öt vontaóval magának vitette: haza az elnök. Vádak, vádak, annyi, hogy hirtelenjében három ügyésznek is sok lenne. Az asztalnál ülő vezetők közül senki sem ugrott fel, senki sem kiáltott, hogy ez rágalom. A főagronómus például a szőlővesző ügyet ilyen egyszerűen magyarázta: édesapám szedte a vesszőt, ha látták, hogy nem jó, minek iltették el. Az elnök bosszút emlegetett, de a bizonyítékaival nem rukkolt elő. Kispéter László párttitkár javasolta, s ehhez sokan csatlakoztak: a panasztevő gazdák részvételével alakuljon új fegyelmi bizottság, mely kivizsgálja az ügyeket és megállapítja az igazságot. Ezt javasolta Farkas Józsefné, a községi tanács vb elnöke, járható útnak találta ezt Gyuris Szilveszter, a járási tanács jelenlevő vb elnökhelyettese is. A gyűlés elnöke a tiszteletteljesen elnökölt, s a csoport elnöke volt, s amikor megszavaztatta a beszámolót, egyszerűen berekesztette a közgyűlést. Az emberek egymásra néztek, itt-ott káromkodtak. Hol van hát a javasolt bizottság, és kik lesznek a tagjai?

Igazság vagy rágalom

Valóban mennyi itt az igazság és mennyi a rágalom? Most még senki sem tudja. Egy azonban tény: vezetők bizalmi pozíciókat töltenek be az irántuk való legcsekélyebb bizalom nélkül. A csoportnak mindössze 60 (!) hold közös területe van, jószága egy borjúfarknyi sincs. E gazdaságot hét függetlenített vezető kormányozza. A csoport amolyan önmagáért való szövetséget lett, ahol lehet fizetéseket felvenni. A domaszékiek nem a szövetséget ellen lázadnak, sokkal inkább miatta aggódnak, mert észrevették, hogy mérföldekkel maradtak el a szomszéd községek mögött.

Csepri József

Komarov pápai szobra

A Szovjet Hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepség-sorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülő egységén felavatták Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a Szozjuz-1 űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját — Pándi-Kis János szobrászművész alkotását. Az ünnepségen részt vett Vlagyimir Komarov özvegye.

Az emberiség és a keresők

A dolgozók létszáma világszinten 1,3 milliárd volt 1960-ban, vagyis a Föld lakosságának 43 százaléka volt aktív kereső. Az 1960–1970 évtized során a szegény körzetek munkakerő-létszáma meghaladja majd az 1010 milliót. Az évi emelkedés átlag 1,75 százalék.

Gazdasági kapcsolatok Finnországgal

Olavi Salonen magyarországi tárgyalásairól

Olavi Salonen finn ipar- és kereskedelemügyi miniszter feleségével és a kíséretében levő ipari-kereskedelmi szakemberekkel együtt hétfőn délelőtti elutazott Budapestről. A Ferihegyi repülőtérén Nagy Józsefné könnyűipari miniszter búcsúztatta. Ott volt O. Rautila, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete is.

Olavi Salonen az MTI munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

— Látogatásom nagyon jól sikerült. Sokoldalúan ismer-

kedhettem meg a magyar mazzuk a szakembercserét is. Nagyon jó és számfolytathattam a kormány mondra is elfogadható volt több tagjával. A finn és magyar nép hagyományos barátságát eddig főként a kulturális területen ápoltuk, most azonban kapcsolatainkat gazdasági, kereskedelmi téren is fejleszteni kell. Ennek részleteiről folytattam tárgyalásokat dr. Bíró József miniszterrel is, akivel megállapodtunk, hogy szorgal-